

Duhovne popijevke iz Hercegovine

Popijevke božićnog vremena

Prof. don Niko Luburić

Božićne brojalice

Osim najpopularnije božićne popijevke *U se vrijeme godišta*, u Hercegovini su poznate i druge popijevke koje se pjevaju kroz božićno vrijeme, ali samo u narodnom slavlju izvan crkve. Narod ih je ispjevao i u narodu se pjevaju od početka prošlog stoljeća, prema kazivanju najstarijih ljudi koji i danas žive. Ja sam čuo i zapisao samo ove. Ima ih više. Budući da završavaju pripjevom *veselo*, u nekim mjestima nazivaju se *veseljanje*, a u nekim drugim prema prvom stihu popijevke. U narodu su poznate i kao brojalice (brojkavice, broje).¹

Ovaj način pjevanja mogli bismo nazvati oglašbljeno pripovijedanje. Naime, melodijski ambitus ovih napjeva je malen. Pjevaju se najčešće u opsegu male terce, a ima i onih čiji melodijski tonovi dodiruju kvartu, kvintu, pa čak i sekstu.

Tekstovi su im po sadržaju i strukturi različiti. Ima osmeraca, sedmeraca, šesteraca s dva i više stihova religioznog sadržaja. U narodu su poznatije brojalice svjetovnog sadržaja. Navedene popijevke više odražavaju folklorne motive vezane uz svetkovinu Božića negoli motive koji bi opisivali i izricali božićni misterij. Samo božićno otajstvo više je ovdje povod, pretpostavka i pozadina za veselje i radost koji su konstitutivni za poruku Božića.

Općenito, brojalice su se pjevale skupno i pojedinačno u narodnom veselju, a najviše su ih pjevale starije žene, kako bi prikratile duge zimske noći listajući duhan i češljajući vunu.

Pjevanje brojalica organizirano je po principima strukture kratkog napjeva koji inače služi za kazivanje dugačkih pjesama, pjesama narativnog karaktera s velikim brojem

stihova. Napjevi starinskih brojalica su kratki, podređeni tekstu, silabični, ritmičkih i melodijskih kretanja tako oblikovani da omogućuju logično i točno pripovijedanje i nesmetano shvaćanje sadržaja.

Općenito, starinske su brojalice nastale iz vjerskih motiva, ali i iz folklorne prakse. I danas postoje, ali samo u sjećanju starijih ljudi i žena, a ponegdje i mladih.²

Želja mi je nastaviti zapisivati ovo vrijedno narodno i duhovno blago koje nažalost sve više odlazi u zaborav i tako nestaje iz narodnog i vjerskog običaja moga rodno kraja.

1 S. Marcelina Sušac (časna sestra hercegovačke franjevačke provincije), rođena 1933. godine u Gornjoj Blatnici, župa Gradnići, kaže kako su se ove popijevke u narodu zvale brojalice. Kad bi se ova popijevka htjela zapjevati, pripovijeda sestra, jedna od njih bi rekla: "Hoćemo li brojalice?"

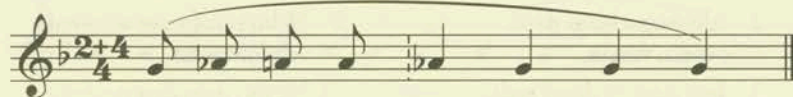
2 Usp. Pero Martin Boras, *Folklorna glazba u Ljubuškomu* (diplomski rad), OOUR Prirodoslovno-matematičkih znanosti i studija odgojnih područja u Splitu, Split, 1986, str. 18.

1. Božić nam je, milo nam je

1. Bo-žić nam je, mi-lo nam je, ve-se-lo, ve-se-lo,

Bo-žić nam je, mi-lo nam je.

2. Zove Bože s one strane,
veselo, veselo,
zove Božo s one strane.	4. Otišli su u badnjake,
veselo, veselo,
otišli su u badnjake.
3. Jesu li vam ljudi doma,
veselo, veselo,
jesu li vam ljudi doma?	5. U badnjake veseljake,
veselo, veselo,
u badnjake veseljake.

Prvi stih popijevke: **Božić nam je, milo nam je**
Pjevač:

Ime i prezime: **Stana Skaramuca**

Starost: **74 godine**

Zvanje: **domaćica**

Rodom iz: **Ravno**

Ostali podaci: **djevojačko prezime Rudinica**

Zapis:

Datum: **16. srpnja 1996.**

Mjesto: **Ravno**

Pokrajina: **Hercegovina**

Zapisao: **Niko Luburić**

Tiskano: **ne**

2. Eto Bože preko vode

1. E-to Bo-že pre-ko vo-de, ve-se-lo, ve-se-lo,

e-to Bo-že pre-ko vo-de, ve-se-lo.

2. Na doratu vas u zlatu,
veselo, veselo,
na doratu vas u zlatu,
veselo.	5. Prvo ime sveti Božo,
veselo, veselo,
prvo ime sveti Božo,
veselo.
3. Na ruci mu zlatan prsten,
veselo, veselo,
na ruci mu zlatan prsten,
veselo.	6. Drugo ime sveti Stjepan,
veselo, veselo,
drugo ime sveti Stjepan,
veselo.
4. Na prstenu tri imena,
veselo, veselo,
na prstenu tri imena,
veselo.	7. Treće ime sveti Ivan,
veselo, veselo,
treće ime sveti Ivan,
veselo.

Prvi stih popijevke: **Eto Bože preko vode**
Pjevač:

Ime i prezime: **Anđelija Palameta**

Starost: **66 godina**

Zvanje: **domaćica**

Rodom iz: **Aladinići, župa Prenj**

Ostali podaci: **djevojačko prezime Bošković**

Zapis:

Datum: **30. rujna 1996.**

Mjesto: **Borojevići, župa Stolac**

Pokrajina: **Hercegovina**

Zapisao: **Niko Luburić**

Tiskano: **ne**

3. Vesel'mo se mi kršćani

Prvi stih popijevke: **Vesel'mo se mi kršćani**

Pjevač:

Ime i prezime: **Ruža Puljić**

Starost: **74 godine**

Zvanje: **domaćica**

Rodom iz: **Rotimlja**

Ostali podaci: **djevojačko prezime Pavlović**

Zapis:

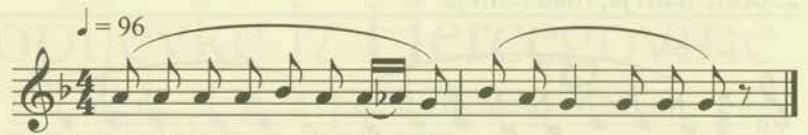
Datum: **2. listopada 1998.**

Mjesto: **Rotimlja**

Pokrajina: **Hercegovina**

Zapisao: **Niko Luburić**

Tiskano: **ne**

5. Oj Božiću, blagi dane

$\text{♩} = 60$

1. Oj Bo - ži - ću, bla - gi da - ne, ve - se - lo, ve - se - lo,
 oj Bo - ži - ću, bla - gi da - ne, ve - se - lo, ve - se - lo.

2. Ti pomози sve kršćane,
veselo, veselo.	7. Prvi reže sir i maslo,
veselo, veselo.
3. Božić nam je, milo nam je,
veselo, veselo.	8. Drugi reže umbulicu,
veselo, veselo.
4. Oj brštane, goro sveta,
veselo, veselo.	9. Treći reže pogačicu,
veselo, veselo.
5. Kitiš dvore cijelog svijeta,
veselo, veselo.	10. Ja posadi' vitu jelu,
veselo, veselo.
6. U Božića tri nožića,
veselo, veselo.	11. U planini u kamenu,
veselo, veselo.

Prvi stih popijevke: Oj Božiću, blagi dane

Pjevač:

Ime i prezime: **Draga Bender**

Starost: **45 godina**

Zvanje: **domaćica**

Rodom iz: **Bjelojevići, župa Stolac**

Ostali podaci: **djevojačko prezime Matić**

Zapis:

Datum: **15. veljače 1995.**

Mjesto: **D. Zelenikovac, župa Hutovo**

Pokrajina: **Hercegovina**

Zapisao: **Niko Luburić**

Tiskano: **ne**

6. Što Božiću ne pjevamo

$\text{♩} = 84$

1. Što Bo - ži - ću ne pje - va - mo, ve - se - lo, ve - se - lo,
 što Bo - ži - ću ne pje - va - mo, ve - se - lo, ve - se - lo.

2. Nešto malo do Božića,
veselo, veselo.	8. Otišli su u badnjake,
veselo, veselo.
3. Božić nam je, drago nam je,
veselo, veselo.	9. U badnjake veseljake,
veselo, veselo.
4. Eto Bože preko vode,
veselo, veselo.	10. U Bože su do tri seke,
veselo, veselo.
5. Božo zove s one strane,
veselo, veselo.	11. Janju sprema u janjelo,
veselo, veselo.
6. Žene mu se odzivale,
veselo, veselo.	12. A Božicu u loznicu,
veselo, veselo.
7. Jesu li vam ljudi doma,
veselo, veselo.	13. A Maricu u slamicu,
veselo, veselo.

Prvi stih popijevke: Što Božiću ne pjevamo

Pjevač:

Ime i prezime: **Zora Raič**

Starost: **62 godine**

Zvanje: **domaćica**

Rodom iz: **Cerovica, župa Hrasno**

Ostali podaci: **djevojačko prezime Njavro**

Zapis:

Datum: **29. studenog 1995.**

Mjesto: **Dračevo**

Pokrajina: **Hercegovina**

Zapisao: **Niko Luburić**

Tiskano: **ne**

7. Od Istoka do zapada

Prvi stih popijevke: **Od istoka do zapada**

Pjevač:

Ime i prezime: **Janja Perić**

Starost: **55 godina**

Zvanje: **domaćica**

Rodom iz: **Dubravica, župa Gradac**

Ostali podaci: **djevojačko prezime Bjelopera**

Zapis:

Datum: **15. veljače 1995.**

Mjesto: **Dubravica, župa Gradac**

Pokrajina: **Hercegovina**

Zapisao: **Niko Luburić**

Tiskano: **ne**

1. Od i - sto - ka do za - pa - da, ve - se - lo, ve - se - lo,

od i - sto - ka do za - pa - da, ve - se - lo, ve - se - lo.

2. Isusova vjera vlada,
veselo, veselo.	4. Sad imamo tri blagdane,
veselo, veselo.
3. Oj kršćani blago nama,
veselo, veselo.	5. Božu, Ivu i Stjepana,
veselo, veselo.

8. Oj Božiću, naš blagdane

Prvi stih popijevke: **Oj Božiću, naš blagdane**

Pjevač:

Ime i prezime: **Ruža Krešić**

Starost: **62 godine**

Zvanje: **domaćica**

Rodom iz: **Vinine, župa Hrasno**

Ostali podaci: **neudata**

Zapis:

Datum: **29. studenog 1995.**

Mjesto: **Vinine, župa Hrasno**

Pokrajina: **Hercegovina**

Zapisao: **Niko Luburić**

Tiskano: **ne**

1. Oj Bo - ži - ću, naš blag - da - ne, ve - se - lo, ve - se - lo,

oj Bo - ži - ću, naš blag - da - ne, ve - se - lo, ve - se - lo.

2. Razveseli sve kršćane,
veselo, veselo.	4. U Betlenu u štalici,
veselo, veselo.
3. Isus nam se dragi rodi,
veselo, veselo.	5. Marija ga majka zove,
veselo, veselo.

9. Božo zove preko vode

Prvi stih popijevke: **Božo zove preko vode**

Pjevači:

Ime i prezime: **Ruža i Ante Krešić**

Starost: **62 godine / 60 godina**

Zvanje: **domaćica / poljoprivrednik**

Rodom iz: **Vinine, župa Hrasno**

Ostali podaci: **Ruža i Ante su sestra i brat**

Zapis:

Zapisao: **Niko Luburić**

Datum: **29. studenog 1995.**

Mjesto: **Vinine, župa Hrasno**

Pokrajina: **Hercegovina**

Zapisao: **Niko Luburić**

Tiskano: **ne**

1. Bo - žo zo - ve pre - ko vo - de, ve - se - lo, ve - se - lo,

Bo - žo zo - ve pre - ko vo - de, ve - se - lo, ve - se - lo.

2. Žene mu se odzivale,
veselo, veselo.	4. Otišli su u badnjake,
veselo, veselo.
3. Jesu li vam ljudi doma,
veselo, veselo.	5. U badnjake veseljake,
veselo, veselo.

10. Na salašu kod Betle'ma

$\text{♩} = 126$

1. Na sa - la - šu kod Be - tle' - ma,
ta - mo pa - še do - sta i - ma,
ta - mo ov - ce tje - raj - mo
i uz fru - lu pje - vaj - mo.

2. Vatru ćemo naložiti,
pokraj nje se položiti,
premda je ljuta zima,
a odjeće ne ima.
3. Zato Miško nosi drva,
jer ne ima već ni mrva,
i to kaži Đurici,
u tankoj košuljici.
4. Ti Bartole vrati ovce,
i pristavi k vatri lonce,
ali da ne prekipe,
pazi dobro Filipe.
5. Što ćeš ponit brate Mato,
što ćeš uzet seko Kato,
jednu kokoš za čorbu,
nama na put u torbu.
6. Masla, sira mora biti,
i to ću ja sve poniti,
i dva i tri plećeta,
i čuturu šerbeta,
to će biti Majčici
u betlemskoj štalici.

Prvi stih popijevke: Na salašu kod Betle'ma

Pjevači:

Ime i prezime: Ruža i Ante Krešić

Starost: 62 godine / 60 godina

Zvanje: domaćica / poljoprivrednik

Rodom iz: Vinine, župa Hrasno

Ostali podaci: Ruža i Ante su sestra i brat

Zapis:

Datum: 29. studenog 1995.

Mjesto: Vinine, župa Hrasno

Pokrajina: Hercegovina

Zapisao: Niko Luburić

Tiskano: ne

11. Oj Božiću, veseliću

$\text{♩} = 92$

1. Oj Bo - ži - ću, ve - se - li - ću, ve - se - lo, ve - se - lo.

2. Isus nam se dragi rodi,
veselo, veselo.
3. I kršćane oslobodi,
veselo, veselo.

Prvi stih popijevke: Oj Božiću, veseliću

Pjevač:

Ime i prezime: Ljubica Pavlović

Starost: 74 godine

Zvanje: domaćica

Rodom iz: Dolovi, župa Rotimlja

Ostali podaci: djevojačko prezime Puljić

Zapis:

Datum: 2. listopada 1998.

Mjesto: Rotimlja

Pokrajina: Hercegovina

Zapisao: Niko Luburić

Tiskano: ne